

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО БАНКІВНИЦТВА

Анотація. Досліджено тенденції розвитку вітчизняних банків, визначено характерні особливості сучасної банківської справи та запропоновано шляхи підвищення ефективності діяльності банків у конкурентному середовищі.

Аннотация. Исследованы тенденции развития отечественных банков, определены характерные особенности современного банковского дела и предложены направления повышения эффективности деятельности банков в конкурентной среде.

Annotation. Progress of domestic banks trends are investigated by the author, the characteristic features of the modern banking are defined and directions of increase efficiency of activity of banks are offered in a competition environment.

Ключові слова: банк, конкуренція, конкурентна стратегія.

Специфіка банківської діяльності обумовлює ключову роль банків у відновленні національної економіки, що зазнала значних втрат у період глобальної фінансової кризи. Інтеграція України до світового економічного простору спричинила трансформацію національного економічного середовища, формування нових ринкових конфігурацій і зростання ролі іноземного капіталу у розвитку вітчизняних фінансових ринків. За цих обставин загострюється проблематика стабілізації вітчизняної банківської системи в умовах мінливості зовнішнього середовища як основи соціально-економічного розвитку держави в ринковій економіці.

Метою даного дослідження є визначення характерних особливостей банківської справи та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності вітчизняних банків у сучасних умовах.

Незахищеність вітчизняної економіки від дестабілізуючого впливу глобальних криз поряд з прискоренням інтеграційних процесів спричинили трансформацію середовища функціонування вітчизняних банківських установ. Події 2008 – 2009 рр. спричинили розбалансування діяльності українських банків, що проявилось у погіршенні їх фінансових результатів, нездатність банків виконувати основну функцію фінансового посередництва через відсутність ліквідних коштів та довели відсутність у сучасній практиці банківської діяльності чіткого механізму організації банківської справи в умовах невизначеності. Враховуючи нестабільність світових фінансових ринків та високу залежність вітчизняних банків від іноземного капіталу, задля недопущення дестабілізації національної економіки через неспроможність банківської системи виконувати свої функції виникає об'єктивна необхідність застосування нових підходів до організації банківського бізнесу.

Характерними особливості сучасної банківської справи є такі, що генеруються внутрішнім середовищем банку, обумовлені ефективністю систем внутрішньобанківського менеджменту, корпоративною культурою банків тощо, тобто керовані з боку банків, а саме: зниження ефективності діяльності банків у період 2008 – 2011 рр. [1]; наявність великої заборгованості банків перед зовнішніми (іноземними) кредиторами внаслідок значних залучень коштів у вигляді єврооблігацій та синдікованих кредитів у період 2005 – 2008 рр.; нездатність банківського менеджменту до швидкої переорієнтації на потреби ринку, що швидко змінюються, про що свідчить погіршення фінансових результатів українських банків починаючи з 2008 р.; згорання торгово-представницької мережі як наряду скорочення витрат в умовах зменшення доходів банків тощо; а також особливості, обумовлені здебільшого негативним впливом зовнішнього середовища банку. Через миттєвості настання та масштабності наслідків банки не мають можливості вплинути на них, а здатні лише пристосовуватись. Основними з таких є: зростання кількості банків з участю іноземного капіталу та посилення їх впливу у ключових секторах вітчизняної економіки через відносно вищу ресурсну забезпеченість та здатність більшою мірою задовольнити потреби клієнтів; відплив коштів з депозитних рахунків банків через погіршення їх фінансових результатів та зростання недовіри населення до банків; відсутність стабільних джерел поповнення ресурсної бази внаслідок дефіциту коштів на внутрішніх фінансових ринках; відсутність платоспроможного попиту на банківські продукти та послуги через загальноекономічний спад у державі; обмеженість державної підтримки банківського сектору економіки; високий рівень інфляції; нестабільність

валюто-обмінних курсів тощо.

Вплив зазначених факторів обумовлює загострення конкуренції на вітчизняному ринку банківських послуг та вимагає від банків формування інноваційної моделі поведінки як ключового чинника конкурентоспроможності і, відповідно, забезпечення стабільності та успішності діяльності на конкурентному ринку.

За цих обставин ефективним засобом орієнтації банку в конкурентному середовищі та підвищення якості управління його ресурсами є конкурентна стратегія як система координації розвитку банку в напрямі досягнення цілей конкурентної боротьби та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності з метою реалізації корпоративної мети банку [2; 3]. Розробка конкурентної стратегії банку передбачає окремими етапами визначення структури ринку банківських послуг і деталізацію ключових напрямів конкурентного позиціонування банку; оцінку ринкових часток та визначення переліку конкурентів банку в розрізі стратегічних груп; оцінку рівня конкурентних переваг банку щодо конкурентів та розробку системи заходів щодо підтримки та посилення існуючих та формування принципово нових ключових компетенцій банку як засобу забезпечення запланованого рівня конкурентоспроможності, що, у свою чергу, дозволить реалізувати його корпоративну мету та зміцнити позиції банку на ринку в умовах мінливості середовища функціонування.

Загострення конкуренції на ринку банківських послуг обумовлює необхідність застосування конкурентної стратегії як засобу забезпечення запланованого рівня конкурентоспроможності банку, що є основою його ефективного функціонування та розвитку в конкурентному середовищі, а також захисту від негативних факторів зовнішнього середовища.

Література: 1. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097. 2. Вовк В. Я. Особливості формування конкурентної стратегії банку на ринку банківських послуг / В. Я. Вовк // Вісник Національного банку України.

№ 9. – 20–26. 3. Меліхова К. П. Конкурентна стратегія банку на ринку кредитних послуг : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 / К. П. Меліхова ; Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К., 2005. – 24 с.